

М. Жулинський, звертаючись до глобальних проблем, постійно несе в собі оці дядькові слова, вимовлені “тихо, і то не вдома, а на цегельні, де пас корову”, бо з ними він виростав, як і розмови зі своїм батьком, якому судилося пройти всі кола пекла ХХ ст. Саме вони й визначають масштаб бачення всіх названих проблем, до яких звертається ювіляр, саме вони не дозволяють ніколи про них забувати.

Ірина Жиленко

З ПАМ'ЯТІ ЛІТ

З дорогеньким паном Миколою Жулинським ми познайомились (і одразу ж міцно здружились) десь на початку 70-х років. Відтоді всі свята і всі новоріччя, усі радощі і біди Миколин артистизм залагоджував. Його душевна теплота і щирість прикрашала і прикрашає все наше життя.

Був у нас пес Жульєн, премудрий поет, академік і мислитель. У “Жульєніану” великий вклад зробив і Микола Жулинський. Теж писав вірші, привітання, виступи від імені Жульєна (один з них, абсолютно геніальний, прочитав на моєму поетичному вечорі). У мене збереглося привітання Миколи з Новим 1998-м роком:

“Були суворі морози. Чимчикую на Верховну Раду. Там тепло, тільки важко задрімати – телеоко пасе. Вітаюся з бездомними псами. Бачу – брат мій гуляє, Жульєн. Кажу: “Привіт, старий!” А він повертає мудру голову до мене і каже: “Привіт!” Я остовпів. Чи то я вже озвірів од політики, чи Жульєн вилюднів, бо не займається політикою. Правда, Жульєн прочитав своє політичне кредо:

Галопом всі на вибори женуться.
В парламент грітися спішать.
А я замислив, браття, кучмануться –
себе у президенти висувать...

Володю, як кажуть на Подолі, “не сворачивай увагі!” – пиши і знай: ти великий художник, а до великих тягнуться, аби вщипнути, малі – перевірити, чи справжній великий. Цьомаю всіх (і Жульєна). Микола. Галя”.

Утім Миколині листівки й листи (величезні!) – і до Володі, і до мене – я зберігаю всі, бо це завжди – шедеври за глибиною критичного мислення, за людяністю, дотепністю й метафоричністю. Щедра душа, Микола творив розлогі артистичні відгуки на кожну нашу публікацію (і на тексти Жульєна теж). Один з відгуків (на поезії Жульєна) він закінчує так:

“Коли переважна більшість Ваших колег – поетів, які, до речі, Ваша тінь, бліда і творчо сьогодні невиразна, бо розгублена від динамічного оновлення української дійсності, підставляють радісно голови під нашійник, бо він свій, рідний, національний, і охоче прагнуть нового ідеологічного ланцюга, Ви зриваєте з себе нашійник служіння будь-кому і, гордо закотивши голову на сузір'я Гончих Псів, мчите в несамовитому екстазі в творче божевілля. Для Вашої творчості визначальне – свобода самовираження. Геть авторитети! Поетичний бунт супроти всіх і вся! Слава Жульєну! Завжди захоплений Микола Жулинський”.

Якщо я почну цитувати всі Миколині шедеври, ця книга розтягнеться на кілька томів. Тема епістолярії Жулинського вимагає окремого ґрунтовного дослідження. Дослідників запрошую вдаватися до мого архіву. Чого варта лише іскрометна його “Пам'ятка для Володі в дорогу до Америки”! Або його виступ на вечорі з нагоди мого 60-річчя.

Я ще й тому не цитую більшості Миколиних листів, що наводити їх – це співати пеан самій собі і своєму чоловікові, бо всі вони сповнені високого, щирого захвату нами, ще й надмірно самокритичні. Не можу не навести як приклад уривок із листа до мене щодо “*Homo feriens*”:

“І до сьогодні я нагадую собі себе ще в дитинстві, коли заліз на високу черешню на могилах, а там, нагорі, червоні ранні ягоди. Став я однією ногою на великій гілляці, другою – на іншій, а ці гілляки розходяться, і я боюся, що ось розчахнуса, розірвуть мене навпіл ці гілляки. А падати страшно, бо – яр, крутий і довгий... Такий я і зараз, розчахнутий між політикою і літературою, наукою. І там толку ніякого, і тут нічого путящого не зроблено, а прірва, той таємничий яр небуття, вже зримий і тривожний...”.

Микола Жулинський прикрашав, роззолочував святом наше з Володею, врешті, досить аскетичне життя.

Якось удерся ранісінько з десятком чудових вин, бо прочитав мою добірку й вирішив відгукнутися в такий спосіб. Коли наступного ранку хтось знову подзвонив у двері (а Володя ще був не одягнений), він гукнув мені: “Відчини сама, бо це, мабуть, Жулинський закуску приніс”. Не без того. Щоразу, отримавши посилку з рідного села, він щедро ділився салом-ковбасами з нами.

Якось сиділи ми, розмовляючи з Ліною Костенко. Коли приходить Микола з квітами. Подарував свою книжку “Духовна спрага по втраченій батьківщині”. Не знаю, як підписав примірник для Ліни, у мою ж записав таке:

Чому у мене тремтять коліна?

Бо зліва – чарівна Ірина,

А справа – мудра Ліна.

Ось чому в мене тремтять сьогодні коліна!

... Коли Володі вже було поставлено його страшні діагнози, Микола прийшов і виклав на стіл тисячу доларів на лікування, заборонивши навіть дякувати. Мало не щодня носив він Володі боржомі (ящиками) з буфету Верховної Ради й допомагав, чим тільки міг.

Щасливі люди, які мали в житті справжніх друзів.

Пишу це і то сміюся, то плачу, бо все наше життя, якщо воно справжнє, – це обійми сміху і плачу. А ще любов, яку Володя називав “духовним квітом життя”.

Я читаю Володині рядки: “За будь-яких умов бути мужніми й мислити. Ось єдине, що нам залишається у житті, – це стрибок у безсмертя, стрибок без крил, але з надією на вічність”.

У своєму заповіті Володя писав:

“Виступити дозволяю (і прошу) лише панові академіку Миколі Жулинському, який чи не єдиний із критиків у хвилини свого духовного просвітління знав ціну Дрозду як письменнику. Але хай промовляє весело, щоб присутні сміялись, а не плакали; сміх над труною, а не плач у традиціях давнього українства, бо смерть, на глибоке переконання моїх героїв, – це вивільнення душі, це початок справжнього духовного життя, а не завершення його”.

У пункті третьому цього ж заповіту зазначив:

“Дамо Дрозда народам світу! Вітання нинішнім і майбутнім дроздознавкам, опікуватися ними доручаю головному дроздознавцеві Миколі Жулинському! – з тим залишайтеся, живі та здорові, і – до зустрічі на Островах Вічності!”.

Галина Пагутяк

МИКОЛА ЖУЛИНСЬКИЙ В ОБРАЗІ ЧЕШИРСЬКОГО КОТА

Люди, які люблять котів (собак теж), завжди мають про що поговорити. Навіть коли це академік і звичайна собі письменниця. Щоправда, я не можу стверджувати це категорично, бо знайома лише з одним академіком – Миколою Жулинським, і вже так давно, що, здається, знаю його з пелюшок. Ще з тих часів, коли в мене був один кіт, точніше, кицька, і в Миколи Григоровича один кіт і жодного собаки. Ми просто не могли собі дозволити більше.

Посмішка Миколи Григоровича – наче посмішка Чеширського кота, і в моєму житті він відіграв роль, схожу на ту, яку відіграв Чеширський кіт в історії Аліси, коли та завдяки своїй неспокійній вдачі опинилась у Країні див. Тією країною було українське літературне середовище початку 80-х. Фальш і андеграунд. Я була там чужорідною істотою, до того ж не вельми привітною вдачі. Покійний Володимир Дрозд, уперше зустрівшись зі мною, сказав: “Нехай з нею вовки розмовляють”. Потім ми з ним заприятелювали все одно. Ще один відомий письменник відмовився написати до моєї першої публікації передмову – з тієї самої причини, очевидно. Запропонували це зробити іншому авторитетові, що не був для мене авторитетом, позаяк я тоді, як, зрештою, і зараз, не мала респекту до жодних авторитетів, навіть до живих класиків. Хоча живих класиків не буває. От Микола Жулинський і написав передмову до повісті “Діти”, потім до книжки “Діти”, не бачивши мене в очі, а потім підсів у їдальні в Ірпені за мій столик і сказав: “Мені казали, що у вас поганий характер, але то я написав передмови до Ваших публікацій”. “Угу”, – буркнула я, і Чеширський кіт зник, залишивши після себе свою посмішку. Більшість людей любить лестощі й компліменти, а я просто до цього не здатна. Тепер я думаю: а не було б Миколи Григоровича, де б я була зараз? Звісно, Чеширський кіт махнув би лапою і сказав: “Куди б ти не пішла, все одно кудись та дійдеш”. Так воно і є, однак трохи усмішки в дорозі не зашкодить. Щоб спокійніше було йти. А передмова називалась “Чому на сонячній галявині плакав лис?”

А коли в “Молоді” мала виходити моя друга книжка – а що таке комсомольське видавництво, де здебільшого протирав штани і спідниці відпрацьований матеріал ЦК комсомолу, знають мої ровесники – на мене напосілася Чорна